

Posudek oponenta diplomové práce

Vysoká škola:	Univerzita Palackého
Fakulta:	Právnická
Obor:	Evropská studia se zaměřením na evropské právo
Katedra:	Politologie a společenských věd
Diplomant:	Bc. Kateřina Antonínová
Téma diplomové práce:	Regionální volby v zemích Visegrádu z pohledu teorie voleb druhého řádu
Vedoucí diplomové práce:	doc. PhDr. Vlastimil Fiala, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. PhDr. Robert Zbíral, Ph.D.
Školní rok:	2012/2013

Tzv. hard-core politologická témata nejsou s ohledem na pokrývaný obor na naší katedře předkládána často, proto jsou zajímavým osvěžením i pro mě jako oponenta, kterým se těmto věcem příliš nevěnuje. Na druhou stranu, teorie voleb druhého řádu má svůj původ v unijním prostředí, takže jistá návaznost zde zůstala. Aplikace teorie na tzv. regionální volby je zajímavým počinem, který spolu s daným geografickým zaměřením na Visegrádské státy skýtá prostor pro vlastní přístup diplomantky. Už na to tomto místě mohu prohlásit, že kolegyně příležitost využila solidně, což však rozhodně neznamená, že by byla práce bez chyb. Na ně se jako oponent v dalších odstavcích zaměřím především.

Koncept práce je poměrně jednoduchý, cílem je testovat, zda východiska teorie voleb druhého řádu ob stojí při aplikaci na volby do regionálních samosprávných celků ve čtyřech zemích Visegrádu. Drobnou nejasnost vykazuje již název textu, termín „regionální volby“ aspoň já nevnímám zcela shodně s termínem „volby do regionálních samospráv“, první z nich mi přijde obecnější, ale to je jen stylistická drobnost. Závažnějším problémem je hůře definovaný výzkumný rámec v úvodu, výzkumné otázky jsou zmíněny jaksimimochodem a především není řádně vysvětleno, proč byly do komparace zařazeny zrovna dané čtyři země. Použité geografické nebo historické zdůvodnění s ohledem na téma příliš neobstojí, daleko významnějšími faktory budou například volební systém nebo pravomoci regionů, přičemž u nich i sama autorka přiznává rozdíly. Čtenář se ani nedoví, zda autorka chce používat komparaci využívající rozdíly nebo shody, případně zda je o komparaci synchronní či diachronní. Dobře zpracovaný je naopak přehled použité literatury.

Text je rozdělen na čtyři hlavní úseky. První kapitola nazvaná teoretický rámec shrnuje hlavní parametry teorie voleb druhého řádu, je pozitivní, že rozebrány jsou i její předchůdkyně či naopak další vývoj teorie po jejím uvedení, včetně aplikace na jiné volby než do Evropského parlamentu. Oceňuji, že výklad je na zvolený rozsah srozumitelný a přitom si ponechává parametry odborného textu. Druhá část má opět přehledový charakter a věnuje se volebním

systémům v jednotlivých státech pro volby do regionálních sborů. Opět musím přivítat stručnost, která není na úkor obsahu, na druhou stranu se autorka nepozastavuje nad již zmíněnými značnými odlišnostmi mezi systémy, které logicky musí mít vliv na výslednou komparaci. Konečně třetí část nese ne zrovna vysvětlující název „metodologie“ (hypotézy jsou součástí výzkumného rámce, nikoliv metodologie); obsahuje soubor čtyř hypotéz pro testování, ty jsou dobře odůvodněné, u zbytku (časový rozsah výzkumu, problém koalic) podobně jako u úvodu bych přivítal podrobnější odůvodnění postupu. Některá tvrzení pokládám za sporná, těžko jde třeba v práci o jednopřípadovou studii, když je zařazeno X zemí a X odlišných voleb.

Jádrem diplomky je čtvrtá kapitola, která rozebírá vždy výsledky posledních dvou voleb prvního a druhého řádu ve všech státech Visegrádu a analyzuje je vůči zvoleným hypotézám. Podkapitoly jsou v obsahu velmi vyrovnané, není to tak, že by například situace v ČR byla rozebrána podrobněji než v Maďarsku. Znovu lze vyzdvihnout srozumitelnost výkladu a uvedení relevantních dat. Méně spokojen jsem byl již s celkovou úrovní analýzy a především vysvětlením (odůvodněním) daných výsledků. Vše je podáno značně zjednodušeně, pokud už se objeví něco zajímavého/problémového, je to buď přeskočeno, nebo jakoby posunuto stranou. V obou případech je na čtenáři, aby nad výsledky spekuloval sám. Jako příklady namítaného deficitu lze uvést následující:

- Autorka neustále zpochybňuje možnost protestního hlasování tím, že ve stejný čas se konaly další volby a lidé tak jen „zmatkovali“. Dokládá to například u ČR, kde ve sněmovních volbách bylo neplatných 0,63 % hlasů, v regionálních 4,58 %, přičemž v obvodech s konanými senátními volbami to bylo 6-7 %, v ostatních 3 % (s. 36). Letmý pohled na čísla ale jasně ukazuje, že i v obvodech, kde senátní volby neprobíhaly, byl počet neplatných hlasů zhruba pětikrát vyšší než ve sněmovních volbách, takže vysvětlení asi bude složitější, než je naznačeno.
- Co znamená termín „ideologická prázdnota legislativního období“ jako argument pro nižší volební účast (s. 39)? Nelze odlišné účasti vysvětlit například i tím, že v dalších volbách byla větší mobilizace elektorátu?
- Sčítání hlasů pro koalici a samostatnou stranu (viz KDU-ČSL na s. 32) jsem zcela nepochopil.
- Jestliže na Slovensku je volen předseda kraje přímo, hraje to roli v pozici jednotlivých politických stran? Kdo má vlastně v krajích hlavní slovo a je tak klíčový pro analýzu?

Bohužel, ačkoliv text přináší mnoho zajímavých dat, chybí mu jasné výsledky. Sama autorka přiznává, že v každém státě je odraz testování hypotéz odlišný, což naznačuje specifickou situaci malý potenciál zobecnění. Z metodologického hlediska je problematické nakládání ze statistikami, pokud srovnávám vícero případů, musí se použít klasické statistické metody, abych mohl určitý názor potvrdit nebo vyvrátit, nelze je říci, že dvouprocentní pokles něčeho cosi dokazuje. Nejde totiž jen o trendy, ale i hodnoty. Má například statistický význam, že někde opoziční strany

ztratily 7 % hlasů a jinde 10 %, když volební účast byla zcela odlišná? Zde se oklikou vracím k původní námitce, zda vůbec volba případů pro komparaci byla s ohledem na velmi rozdílná východiska jednotlivých zemí rozumná.

Z formálního hlediska práce splňuje slušný standard. Literatury je citováno dost včetně zahraniční, pouze se musím ptát, zda vše měla diplomantka k dispozici či jen nepoužívala značku „citováno dle“. Plagiarismus se nevyskytuje a citováno je příkladně, včetně dodržování normy dle směrnice děkanky. U working paperů a příspěvků z konferencí je nutné citovat konkrétní strany, totéž platí u internetových adres. Srozumitelnost výkladu již byla vyzdvižována, horší je obecně pravopis, zejména interpunkce. Faktické chyby se nevyskytují, občas překvapí neodborné vyjádření, například mi není jasné, proč úspěch Topolánkovy druhé vlády s pomocí přeběhlíků je pokládán za „nejracionálnější variantu“. Čistá je vizuální úprava textu, včetně několika vložených tabulek.

*největší
Hečry
nebo přeběhlíků
Hedvábnice*

Jak jsem již předeslal, považuji text Kateřiny Antonínové za dobrou ukázkou mírně nadprůměrné diplomové práce. Má originální téma i zajímavé a čtivé zpracování, neomezuje se jen na opakování sekundárních zdrojů a zpracovává vlastní data. K posunu na výjimečnou úroveň ji chybí promyšlenější výzkumný rámec a především hlubší analýza předložených výsledků, které nemusí nutně být tak triviální, jak se na první pohled zdá. Bez ohledu na to doporučuji hodnocenou práci k obhajobě s navrhovanou známkou B, při obhajobě samotné očekávám reakci diplomantky na námitky vyjádřené výše, včetně konkrétních uvedených bodů v odrážkách.

V Olomouci dne 24. května 2013

Robert Zvěřal v. r.